

ondergaan, in geboren worden en sterven, gebeurtenissen, die afgemeten worden naar tijdsruimten, die als de lettergrepen en de woorden van den gang dezer wereld zijn. Evenals ons gesproken woord daarheen gaat door elkaar opvolgende en dan weer verdwijnende woorden en passend en aangenaam wordt onderbroken door afgemeten pauzen, zoo gaan ook de tijdelijke dingen daarheen en worden onderbroken door den dood van hetgeen geboren is en aan dit rythme ontleent deze gang van zaken zijn schoonheid ⁷³).

Deze zelfde *numerositas* nu beheerscht ook de rhetorisch gebouwde perioden, die hun schoonheid ontleenen aan de gelijkheid der deelen ⁷⁴). Want wanneer in een periode telkens twee cola paarsgewijs met elkaar corresponderen, of een enkel colon tusschen twee andere instaat, zoodat het tot die beide in gelijke zinsrhythmische verhouding staat, dan berust een dergelijke gelijkheid, naar Augustinus' redeneering ⁷⁵), op het getal, en door de werking van dat getal is voor ons besef de periode schoon. Maar bovendien zijn het de leden van den volzin, die hem in deelen scheiden en door gemarkeerde pauzen aangename en noodige onderbrekingen bewerkstelligen. Beide nu, *numerositas* en cola-indeeling doen Augustinus denken aan het rythme van opgaan en ondergaan en aan de indeeling der tijdelijke dingen en hun onderbreking door den dood.

Terwijl Augustinus van het muzikale rythme uitdrukkelijk zegt, dat het ons vermaant te letten op de *numerositas* van het wereldbestel ⁷⁶), doet hij hetzelfde niet van den rhythmischen isocolischen zinsbouw, maar reeds de vergelijking van voortgang en pauseering met het leven en sterven der tijdelijke dingen en het feit, dat hij in dit alles dezelfde schoonheid ziet, doen ons, naar ik meen, in de sfeer van zijn gedachtenwereld, terecht aannemen, dat hij ook den rhetorischen zinsbouw ziet als uitdrukkel van den rhythmischen, door God geleiden gang der gansche wereld.

Augustinus heeft zich, in overeenstemming met zijn eigen opvatting, niet afgetobd met de vraag of hij rhetorisch schrijven mocht. Waar de stof, die hij te behandelen had, het naar zijn oordeel eischte, deed hij het, omdat hij geloofde er de waarheid mee te dienen. Want hij was ervan overtuigd, dat de waarheid schoon is en dus, zal ze in signa harer waardig wor-